

modusées no paschu walodas un rakstmeesibas wehrtibas: tomeht Franz-
juschu waloda un eerafchas wehl ir leelas pafaules waldineezes. — Pee
mums dsird daudskahrt runajot pa latwiski Wahzu familijās ar behr-
neem, un daschi Latweeschi runā fawās mahjās wahziski wāj kreewiski.

Dsimums un waloda gan parahda, ta fakot, wairak tautas ahigo gihmi, bet ne-apihme wis wehl ir winas eekfchigo dabu. Ar dsimumu un walodu naw wis jau pati tautiba yilnigi isskaidrojama.

Schis wahrs zehlees jaunakös laikös, un wezakeem laudihm wehl puslihds nepasihstams. At tautibu wifas tahs ihpaschibas buhtu apsihmejamas, kas weenu tautu no otras ne tikai ahrigi ifschkir, pehz dsumuma un walodas fkanahm, bet kas usrahda wehl dsiłakös eckfchigas sihmes, zaur furahm kahda tauta ihpaschi pasihstama un eewehejama.

Lihdsibā runadami labaki fapratisim. Behrns, no wezakeem peedſimdamſ, eedſimſt winu meeſas un gara ihpafchibās. Taſs wiſſch jau gatawas lihds dabon, paſaulē nahldamſ. Ja tehwam, mahtei jautra, laipna ſeija, behrninſch ne reti to ari manto, un ja wezakeem kuhtra, zeeta daba, ta daudſ reiſ eedſimſt ir behrnam. Aug- damſ tas noßlaufahs un peenem to walodu, kuru dſird wezakus ru- najaſ, un eeradinahs tanī dſihwē un eerachās, ko dabon redſeht tehwā mahjās. — Bet leelaks nahldamſ un palikdams prahtigaks, behrns fahl jau no fewis domaht un fewi iſſchikrt no ziteem zilwe- keem, eckopjahs prahta atſihſchanā, ſirds domās un padomās, un iſaug tā par pilnu zilweku, pats ar fawahm dabas ipafchibahm un fawas dſihwes peedſihwojuemeem, — paleek, ar wahrdū ſakot, par ſamu ihpafchu karakteru.

Tāpat pee tautas. Kas karakters zilwelam, tas tautiba tautai. Tautiba nosihmē tautas karakteru. Pee ta nepeeder wiš tikai dſimums un waloda — lai gan tee abi fwarigakee gabali ir — bet pee ta wehl zitas ſihmes kriht: tautas dſihwes eeraſhas un liktenis, gara mantas un dahwanas, zīhnini un darbi, zeribas, preeki un behdas.

Kad tāhda tautības apšina eesahkāhs, kā tāhds tautas karakters rodahs?

No zilweka redsam, ka tas, behrns buhdams autindas un uj
mahtes rokahm nehsahs, gan dauds reis rahda, kahds wihrs buhs;
bet to skaidri finaht tik tad spehjam, kad wirsch, usauguscho kahrtâ
nahzis, stahn us pascha kahjahn. Tapat tautiba pasihstama tik tah-
dahm tautahm, kas, ta fakot, no faweeem behrnu gadeem ahra un
fasneeguschas kahdu finamu pakahpeenu zilwezibâ

Preeksch d'simtbuhfschanas atzelschanas Kreewijā zaur Keisaru Alekſandru II. 1862. gadā 20 miljonu Kreewu semneeku bija d'simtlaudis, peederedami par d'simtu pee ūawas lungu mantas. Kreewu tautas lozelki tee gan bija, bet no ūawas tautibas neka nesinaja. [Tur rastīs sazeretaja kungs loti maldahs. Kreewu wehsture deewsgan gaischi pērahda, ka Kreewi jau no gabu ūinteneem apšinajahs ūawas tautibas. Ne ween zaur ūzibū, bet ari zaur wijs ūawu karakteru wini ūinaja, ka tee bija ūimischiha tauta, un pavīzīm zitabi nelā Poli, Lejšči, Mongoli, Kajaki, Pinni jeb Tschubi, Latweešchi un Wahzechši. Ned.] . . .

No dsumibuhſchanas atzelſchanas fahlot, Latweefchi zaur likumeem eezeſti arweenu waiaſk lihdigas teesibas at ziteem Kreewu walſts pawalſtneekem un zaur mahzibahm nahluſchi no ſemneeku Fahrtas pee fawas tautas un tautibas apſmas.

Baur to redsam, ka brihwiba un isglichtiba tautai modina un ustur tautibas apsinu. No tautibas war runahf tilai tahdas tautas, kuru lozelki dsihwo swabadas attihstitas walsts. Ika tas ta naw, to peerahda wehsture is wiseem laiseem; to war rebeht is Romeo-Ischn, Spahneeschu, Angli, Kreewu wehstures u. t. t. — Zuhdi Egipz nebja nei isglichtoti, nedfs brihw, bet prasti wehrgi, un tadshu teen bija sawa vaschun tautiba, un wini tahs apsinajahs til smalki, zik ween eespehjams. Nedj. Walsts likumi un eestahdes eegroosa pehz fahrtas tautu dsihwi, noleek latras tautas lozelklim sawus peenahkumus, aisslahw winu teesibas, norahda un vaslubina latru us qariaahs un laiziqahs dsihwes iskopfchanu.

Schē nu zehluſchees tee daschadi tautibas jaautajumi, tau-
tiskee genteeni un zih nini, kas jaunakajōs laikōs pasihstami wiſā
Ciropā, un kas atnefuschi qan dauds laba, bet ari ſawu ſaunu.

peeminedams, ka es efot pa to laiku palizis wezaks un laikam ari
sapratigaks.

Preefsch wairak gadeem — ta Burrs eefahka stahstiht — bija
pebz weza eeraduma oirā Leeldeenā pee N. basnizas kroga us brihwā
platshā schuhpoles uszeltas. Tahs bija apstahtas no dauds semneekeem
un semneezehm. Laudis bija wiſi loti preezigi, jo seemā bija leels truh-
kums usnahzis pee lopu baribas, bet nezerefa agrā pawofara atwehleja
lopus dſiht us ganibahm un meschōs, kur tee deen' no deenas wairak
atſpirga. No ap schuhpolehm ſapulzejuſcheem jauneem laudihm ar-
weenu weens puſis un weena meita eefahpa stahwus ſchuhpolēs un laidahs
tad pa gaifu, fa ſchalza ween, pee lam, ſinams, ſchuhpotā meita ſleedſa,
zik jaudaja. Isleha weens pahtis, ſweedreem vahrpluhdis, if ſchuh-
polehm, tad tika tahs tuhdat no ziteem eeemtas. Wezali vibri un
prezetas feewas noſlatijahs pilnā meerā us ſcheem jaunu laufchu pre-
keem. Schad un tad atſlaneja ſkati ſmeekli, kad weens waj otrs no
ſlaht-eſofcheem kahdu joku waj aſu veesihmeſchanu iſteiga. It ihpaſch
bagats ar tahdeem ſmeekleem un ſobofchanahm bija kahds ſemneeks
wahdā Pupawā. — Pa wiſu ſcho jautro laifu fehdeja us preefsch
buhwes peewesteem balkeem labi atſtatu no ſchuhpolehm kahds jauns
ſpehzigs, faule nodedis vihreetis. Bes fa pee zitu preekeem veeda
litos, wiſch ſlatijahs tumſchi pee ſawahm kahjahn ſmiltis. Kad Pu-
pawā ſcho jauno zilweku pamanija, wiſch nogahja pee ta, un to ta
uſrunaja: "Bet, Pehter, ko fehdi te weens patš, fa gailis us bas-
nizas torna? Bitſahrt Tu biji tahdōs atgadijumōs tad preezigakais
ſpehji til augstu ſchuhpolēs uſſweeſtees, fa neweens, un ſatra meiten
jutahs godinata un aplaimota, kad Tu wiñu wedi ſchuhpot. Tomehr na
kahda laika Tu taisi, kur ween Lewi redſu, kahdu gihmi, fa ſakis, kad tan
ſahle ja-ehd, un nobehdajees paht faut kahdu eedomatu nelaimi, kameh
iſkatris ſina, fa Tu drihſā laika buhſi weža meschafarga pehznahzejs
pee fa Tu jau ilguſ gaduſ ſalpo par palihgu."

Uſrunatais atbildeja: „Uſ ſilbēku plahpaſchanahm war likt ti pat dauds fwara, lä uſ ſchagatas tarkſchleſchanu. Kas mani noſpeesd un ſlumbina, naw ne ar azihm redſams, ne ar rokahm twerams ſtahdſ launs, nenowehlig ſpehls ir mani fagrabhiſ, zaut un zaut ap tumſchojis, un man wiſus ſpehluſ un wiſu duhſchu norehmiſ. A manim ir beiqaſ!“

"No tahdahm nefsaidrahm walodahm" — Pupaws eejauzahs starpa — „pats welns newaretu gudrs kluht, ja winsch ari tahs dſtretu. Es jau eſmu pahri par magafirās behrfchanas laiku (60 gadeem), eſmu dauds ko pedſuhwojis un dascham labam, kas tāpat ſmiftejo, ka Tu, geuhia brihdī iſpalihdſejis ar gudru padomu un droſchu duhſchu. Ar Lawu nomiruſchu tehwu, kas bija mentſchigs wihrs, eſmu pret pagasta wetſcha un pat pret pagasta ſtrihweera gribas daschu labu iſbarijis, pahrt ko laudis wehl ſchodeen newar iſtribhitees. Lai ari Lewim waretu palihdſeht, manim wiſpirms jaſina, eelſch kam nelaime

Napoleons III., bijusčais Franzeschū ūisars, pirmajis tos at-aunojīs, teikdams, ka tautahm, kam weena waloda, weens dsumums, veenads liktenis, waijagot kopā peederēht weenā walsti. Zaur to vīnīch palīhdseja ūaweenot weena ūehnina walsti Italeefchu tautu, as lihds tam ūahweja apakšch Austrijas ūisara un zitu waldineku viršwaldbas. Ir walstu walstīnās fadalitee Wahzeeschi — zaur o paškubināti — fazehlahs un drihsak nelikahs meerā, kamehr 1871. gadā teem isdewahs panahkt weenotu Wahziju apakšch ūawa ūisara, Bruhſchu ūehnina, viršwaldbas. Tāpehž ari Kreewu waldiba un auta pehdigajā Kreewu-Turku karā gahja atpestīt ūawus apfpeestos autas un tizibas brahlus. [Tē rastā ūazeretaja ūungs atkal pahrēlatījēs. Bulgari ir gan tizibas, bet neba ūis tautas brahli ūreweem; wini gan eetaham ūreweem rada, pa dalai buhdami no ūlahwu ūafnes, bet nelab ūam ūeedere- ūažhi ūee ūreweem tautas, til pat māj ūa Poli ūeeder ūee ūreweem tautas, jeb ūa Ingli, Holandeeshi, Wahzi, ūweedri, Dahni un Norvegi ūikai ūeenu ūautu ū- ūažha, lai gan ūche ūi ūeeder ūee Germaneem ūam ūawa ūarpā ūehl ūwak ir rada, ūela ūreweem, Poli, Bulgari, Tscheki un ūitas ūlahwu ūautas. Ned.]. Ūeenota ūitalija, ūeenota Wahzija, atpestīta Bulgarija, — ūee ir tāhdu ūau- ūisku ūihniku augti.

Ta fauzamais „tautibas jautajums“ wehl eet pa wižahm le-
nehm un tautahm. Winsch zehlees no atsihſchanas, ka tiklab ka
ikkatrs zilweks us to dzenahs, fewi iſkopt un fawu dſihwi uſtureht,
ka iſkatra mahja un familijs fawu dſihwē un pastahwefchanā us pree-
chu eet, tapat peeklahjahs ir tautai, kur dauds zilweku un wairak
amilijs kopā, kopt un uſtureht fawas no Deewa uſtizetahs dahwa-
nas un mantas, zenſtees pahrwareht tos kawekus, kas to grib attu-
reht no attihſtibas un labklahjibas. Zahda tautas attihſtiba un
labklahjiba tikai panahkama zaur tautas mihlestibu, ka jau ze-
ortais bauflis mahza; rahdidams, ka mums buhs tehwu un mahti
mihleht, lai mums labi klahbos un mehs ilgi dſihwotu wirs semes,
winsch muhs ir flubina mihleht un godā tureht tehwu semi, tehwu
valodu, mahtes dſimumu. Zahda mihlestiba palikuſi par dwēh-
eli daschadu tautu wiheru darbeem un wahrdeem un padarijuſi tos
par fawas tautas kreetnakeem dehleem, ihſteem tautefcheem
muhsu laiku walodā. Tee ir stahjuſchees pretim tahdeem, kas —
ka ihpaſchi redſams pec maſahm, ſemakahm tautahm — fawa dſi-
muma un tehwu walodas kaunahs, to aifſleeds un behg zitu, lee-
laku tautu paſpahrnē flehptees. Zahda kauniba ir zilweka dabā
eedſimusi un tik iſdzenama zaur ſirds un prahta iſkopſchanu. Muhsu
paſchu dehli un meitas, kas aifgahjuſchi us pilſehtu labakā dſihwē,
weeglakā, dauds reis fahl tureht tehwu un mahti mahjās par praſtu
un rupju, un kaunetees, ka teem tahdi ſemi wezaki.

Bet ne titai taunigajeem un baaligajeem mahziba ūhe top oota, tautibas zenteeni turahs ir tahdeem pretim, kas, fawu tautu atmes-dami, teiz leelidamees, wini peederot pee wifas pafaules tautibas (ta fauzamee lošmopoliti). Tahdi tik fawā eedomā isperinaju-ſchi tahdu wifas pafaules tautibu, kuras nemas naw pateefibā, un puschu rahwufchi wifas peederibas faites ar fawas zilts un tautas lozekkeem, tee galā falpo weenigi tik few un fawam paſchu labumam.

Noahrsemehm.

Wahzija. Berlineeschi isgahjuscho nedel' koti baschijusches keisara Wilhelma weselibas dehk; jo wehstis bija ispauduschaahs, ka keisars efot gruhti faslimis. Bet tas nu gan naw teesa; tomehr tahlā leelā wezumā, no 88 gadeem, ari masa wahjiba war palikt par draudoschu, tamdehl ka, kad kahdas deenas negribahs ehst, ne-nahk meegs un janoguł us gultas, tas firmgalvi jau deewsgan nophuhle, un spehkus newat wiś tik weegli atkal atdabuht atpakal, ka tas pee jaunaka wihra gan eespehjams. Talabad tad ari schinis deenās wa-reja redseht, ka leels kauschu pulks bija apstahjis keisara pili, kuri gaididami gaidija, waj wezais fungs jele reis neparahdisees pee wifem finamā stuhra loga. Un kad tas nu nedekas beigās notika, kauschu pulks jo skati un preezigi usgawileja. — Firsts Bismarks aibrauzis us Rīsingas weselibas awoteem, Bairijā, sawus meevas spehkus eestiprintaht. — Politikas finā tagad kluſums eestahjees Wahzijā.

Anglija. Kad Angli pastarpan warai leju vija hypowejui, keisaru Wilhelmu peedabuht, lai buhtu par isschlikreju, strihdur Kreewiju un Angliju, bet schis naw ar to bijis weenis hichtis, tad tee nu atkal gahjuschi pee Dahnu Lehnina, un to luh-schi, schai leetä islihdscht, kas tad ari to apnehmees dariht. — tam nu redsams, ka Angli pa makti ween grib isschlikreju, lai ar to sawu padoschanahs Kreewijai dauds-mas aisklahtu preeskch pa-iles. Wineem dauds mihlaki, reis faziht, ka tee naw wis padewu-ees Kreewijai, bet — isschlikrejam. Ko lai wini tur dara, kad is heidsot isschlihris Kreewijai par labu.

Franzija. Tīk pat kluši politikas finā, kā Wahzijā, ir ari
anzijā, — tikai ar to starpību, ka Frantschi to ilgam newar wi-
nest, un tamdehk, kad ne zitadi, teem paſchu mahjās jarauga
setees, japataifa lehrums. Ģemeifs preefsch tam nu wineem bija
s, ka ūchinis deenās Parīze nomira kahds pušduls dseijneeks,
iktors Hugo wahrdā, kas aiz wezuma jau bija palizis behrna
htā, un kura behres tāhdā wihē tika iſrihkotas, kā winas drihsak
ir nosaukt par leelisku maſku balli, nekā par behrehm. Tuhksto-
eem zilweku, wifa Parīze bija kahjās, neskaitami kazogi un kromi
a nesti, 6 rati, pilnin pilni preefauti ar pukehm, brauza pakal
irkam, koti dauds runu tika turehts, anarkisti taifija lehrumu un
alojahs ar polizeju, wifs fmehjhahs, dseedaja, speedahs, — ihji
lot: wifs lihdsinajahs drihsak traikam maſku gahjeenam, nekā beh-
neeku rindai. — Bet wehl noschehlojamaki ir, kā kahdu wezu bas-
zu, ūchi dseijneela dehs ween, iſnihzinaja, to pahrgrosidami par kapu
etu preefsch flaweneem wihreem, — un ari ūchis pušdulais Viktors
ugo tur tika noguldnahts. Krusti, altari, kanzeles un ziti bas-
gas rihi, — wifs tika drihsumā atstumts pee malas, un basni-
s, Deewa nama weetā bija nu — lihku nams.

Egipte. Sudanā tagad jau gandrihs wiſas ziltis, kas wehl

rejahs us Anglu puſes, paſrgahjuſchās pē mahdija.
Afganistana. Kreewu awise „Nowoje Wremja“ dabujusi ſini Raukaſijas, ka Afganistanas emirs (waldineeks) nonahwehts no weem paſcha laudihm. — Iſ tam nu war pawiſam jauni juſkumi eltees ſtarp Kreewiju un Angliju. Berefim, ka ſchi ſina ne-apſti- inafees.

No eeksfchsemehit.

Pehterburga. Walsts-podomē, kā „Now. Wremja“ fino, pro-
kts pahr galwas naudas atzelschanu galigi apstiprinahts 14. Maijā
b. g. Likums stahjahs spehļā wifā Eiropas Kreewijā ar 1. Jan-
ari 1886. gadā.

Is Kijewas. Kà awise „Sweet” sino, Kijewà atbrauziò hds tschinowneeka dehls. Otrà deenâ tas us eelas isgahjis, un pee Seemas-fwehtku“ basnizas nonahjis, nometees us zeleem, pahrtkru-ijees un stipreem wahrdeem fahjis fludinaht, kà winsch zits it nelas efot, kà pats Deewà. Gorodowojs to nowedis pee pristawa, pristawàs prasjiji s jauneklim, kas winsch efot. „Pats Deewà!“ jauneklis atbildejis. „Kad netizeet, tad waru brihnumus juhsu prees-hà dariht; jo es daru brihnumus tå fcheit Kreeewijà, kà ari ahremès.“ — Jauneklis nodots polizejai, un no turenés nosuhtihts ee fawoom wezakeem.

Iš Pložkas. Laiks valigis pee mums leetainis, un ar pastah-
igu leetu ari stiprs wehsums eeradees. Kā laudis teiz, tad Maija
mehnesis scheid ik gadus ween'mehr ešot tāhds leetainis, un karstums
k Junija mehnesi fahkotees. — Sagli muhs beeschi ween fahk ap-
mekleht. No sirgu sageem meers, — bet no mantas sageem da-
heem dauds kas nahkahs vaseest. — Nupat kahdi dewini tehwini
vzeetinati, kas basnizu gribejuschi apsagt. Kabatu saglu pee mums
aw, — laikam tik tamdehk, ka uš Pložku dselsszelsch ne-eet, un scheem
okanpirkstaineem zaur to ari naw nelahda darba lauka. Widsemē
n Kursemē nesina wairs, ko ar sirgu sageem fahkt, — scheid atkal
mantas sageem. Wehlama leeta, kad waldbā tāhdas pat labo-

us wahrdus wehl tahlač runahs. — Winsch atbildeja, ka es ne-efot
vixia fungš, un winu apdraudot tikai Gertrudes dehl, — bet ka fchi lau-
igā tſchuhſka pati uſ tumſcheem, ſlepeneem zekeem dauds ko paſtrah-
ajot, kaš deenab gaifmu vihſtotees. Es faſſaitos vahr fcho nekaunigo
elſchanu no galwas lihds labjahm, fagrahbu turpat pee ſemes gul-
chu ſtrila gabalu un wilku leelmutim ta vahr plezeem, ka tas lauza
n ta tahrys lozijahs. Es winu buhtu ſawas duſmās miltob faſtitis,
ad Gertrude nebuhtu peſteiguſees un mani luhgus, wairs neſſi, lai
ewi un faſſito nepadaritu nelaimigus. Behdejais ari tuhlit iſſkaidroja,
a winsch uſ wiſu muhſchu par kropli pataiſhiſ, un nahloſchu feſtdeen
o-eefhot uſ pagasta teefu, mani peefuhdſeht. Negodu, kaſ tam da-
ihts, ſinams, newarot ar nekahdu naudu atmalkſaht, — bet par ſawas
veſelibaſ ſamaitaſchanu winsch mani apfuhdſefhot masakais uſ 1000
ubkeem atlibdſinaſchanas.

Gertrude, eeraudsidama fawu tehwu pahr lauku nahlam, sieidsahs
oiaam raudadama preti, un notikuscho ihfumā isskahstidama, wiwu
uhds, mani pee pagasta teefas aijstahweht. Wezais scho leetu no-
ihdsinaja loti weenkahrfschi, puulihds ditta balsi fazidams, fa gribot
eelmanuti pawadiht us pagasta teefu, un tur pastahstiht, fa kahds va
wetschu deenu maifu seena sadis un pee tam nolerts. Eelmanutis aif-
ahja tuhlit kluusu zeesdams pee darba, un, fa wehlak padfirdeju, tabs
afchas deenas wakara pahrnefis is meschafarga mahjahn ar wiwu fa-
naitato weselibu, fa plahksteri us muguras, puohru kartufeku.

Drukas un drukas

Nabaga semneeks, gada tirgū sawu gofninu pahrdewis, eet ar
babuto naudu preezigs us mahjahm. Nowakarehm metotees un jaur
neschū ejot, diwi leeli wihri isnahk preti, tam aixem wifū naudu un
aifeet pa zelu projam. Semneezinsch galwu noduhris waimana un
aud, jo fā nu lai pehrk labibu preekch maisees, aismalša galwas
audtu un eegahdā wehl daschas zitas jo waijadfigas leetas. Tē pe-
veschi semneeks erauga few blakam it melnu zilwelu; tas bija lahdā
veelkunga fulainis no Afrikas, tas, ari no tirgus mahjās nahkdams, tē
veenahža. Sulainis, redsedamis semneeku raudam, prasijs, tas kaitot,
an kad semneeks tam sawu nelaimi bija isteizis, melnais fulainis no-
vilkas sawas drahnas, skrechja it pliks sagleem pakal, un tos ari drīhs
vanahkdams, fauzu siiprā balsi: „Aldodat semneekam nolaupito naudu;
titadi Juhs nowedischu dīshwus ellē; esmu pats welns!“ Pahrbiju-
chees, sagli ištratijs schigli sawas kabatas un aishbehdsa projam. Bet
Moris, pazeblis kabatas grahmatinxu, to aishnefa semneekam. Tas is-
kaitijis atrada wehl 40 dahldeu pahral par sawu naudu, lo sagli
awās leelās bailes bija lihds issweedušči.

Basniza un skola.

Bahr skolahm Jaun-Peebalgas draudse.

Jaun-Beebalgaš draudses-škola lihds ar mahzitaja muischu 1631. gadā tika dibinata. Skolas seme bija ^{1/8} arsla leela, un školotajs preeksch winas apstrahdaſchanas kātru nedēļ no draudses da- buja weenu darbineeku ar firgu (firſeneeku); bes ta winesch wehl da- buja tā ūzamahs feezinu nodoschanas labibā un zītas ſihkas atlihdi- naſchanas. Lihds 17. gadu ūmēra beigahm bija tas eeradums, ka winesch par iſkātru behrnu, ko tas laſiſchanā bija eemahzījs, no behrna tehwa ^{1/4} daļas mužas alus dabuja. Kara laikos škola tika node- dīnata, un tikai 1725. gadā atkal uſbuhweta. No 1740. gada ta 8 gadus bes jumta bija ſtahwejuſi, ta ka tāni tikai „notes brihſchōs“ wareja dſhwot. Tam māsam behrnu ſkaitam, kas ſkola bija ſuh- tam, bija trihs ſeemas no Mahrtineem lihds Leeldeenahm ſkola ja-eet, un agraki netika atlaiſts, pirms tas ſatkiſmuſ mahzibas bija eemah- zījēs. 1768. gadā behrnu ſkaitis jau lihds 61 behrnam bija ſne- dīces. — 2. Dezemberi 1834. gadā wezais ſoka ſkolas nams nodega, un wina weetā jauns akmeni nams tika uſtaſihts. Kad ari ſchi ehka zaurt uguns-grehku bija iſpoſita, tad uſtaſija diwtahſchigu muhre ſkolas namu, kas wehl tagad ſtahw, un kura diwi kreetni ſkolotaji uſzihtigi un ne-apnikdami zauru gadu ſawu darbu ſtrahdā pee kah- deem 60 behrneem. Školahm iħsta atſiħſchanas un attiħſtibas faule mahzibas uſleħza, kad Jaun-Beebalgaš draudsei R. L. Raehlbrandta prahwesta tehws par mahzitaju palika, un wezais P. Ulpe tehws (dſimis Rauneneets) par ſkolotaju bija, kura iſdiſiſchahs meeſas pa- gahjuſchā gada 21. Augustā uſ pehdigo duſas weetu pawadijahm. Schee abi minetee wihti weenā garā un prahtā ar ſeelu un bagatigu fweh- titu pee ſchihs draudses jaunahm behrnu dweħfelehm ir ſtrahdajuſchi, un ilgi winu darboschanahs pee Jaun-Beebalgaš draudses paliks peeminā. Ne ilgi preeksch fawas mirſchanas ſirmais Ulpe tehws to preeku ſeediſhwoja, ka weens no wina dehleem no otrs laulibas, J. Ulpe, kas jau ilgakū laiku tehwa weetu bija iſpildijis, no konwenta weenbalſigi par Jaun-Beebalgaš draudses-ſkolotaju tika eweħlehts un apſtipriahs. J. Ulpe ir weens no Balkas drau- dses-ſkolotaju ſeminara audsekeem, un winam par palihga ſko- lotaju ir Breedit kgs, no Baltijas ſeminara audsekeem. Wehl tikai par palihgu efot, J. Ulpe kga uſtizetā darba laukā jau daſchs labs un kreetns auglis ir iſaudſis, — bet waj Breedit kgs, it fe- wiſchkei Kreewu walodā, pee behrneem to peerahdihs, wehl naw ſinams, jo tas tif no pagahjuſchā rudera ſchi ir atnahzis; tomehr wiſs labs ir zerams, jo wegs ūkams wahrods ſaka: labs nahk ar gaidiſchanu, filts ar ſildiſchanu. — Tſchett'balſiga dſeedaſchanā, kura jau wairak gadu gandrihs pawifam bija apkluſuſi, fahkuſi atkal no jauna atdiſh- wotees, jo ne ſen no wairak jaunekleem dſeedaſchanas beedriba ir di- binata, kurai ir par preekschneeku draudses mahzitajs un prahwests G. Raehlbrandta kgs, par dirigentu draudses-ſkolotajs J. Ulpe kgs, par kaſeeri palihga ſkolotajs R. Breedit kgs, un par ralstu waditaju J. Bifchera kgs. Mana un zitu labweħlektaju firſnigā weħleſchanahs ir ſchi: iai ne ween ſchi dſeedaſchanas beedriba uſplaukt, salo un pa- ſtahw, bet ka ari J. Ulpe kgs, fawā uſtizetā darba laukā ſtrahdadams, pee ſawem preekschneekem, draudses lozekeem, wezakeem un behr-

Semkopiba un saimneeziba.

S i n a.

Їj Wez-Sahtem. Scheijenes lihdschinigais finibu skolotajs, Treu'a lgs, kuru turpmak semkopibas skolas zeen. kuratorijsa nodo-majuſi par direktoru preefch Wez-Sahtu semkopibas skolas peenemt, ka pahrt to drusku agrak jau bija finots, tagad, Aprika mehnesi, aiszetojis us ahrsemehm, turenies teizamahs semkopibas skolas un winu eeraſhas un buhſchanas apluhkot, un ta ſewim tur derigas un eewe-hrojamas ſinibas preefch nahkotnes eeguht un kraht, lai ar tahm daſchadahm ſchi laika buhſchanahm nebuhtu pawifam ſweschs, to deewsgan gruhto semkopibas skolas wadiſchanas amatu uſnemot. Treu'a lgs ir džimis Latveetis, un ari ihſts tauteteit is un paidegogs, kas derigis ſhim ſwartigam amatam, — jo wina zenſiba un dedſiba uſ semkopibu bija manama, ſinibu skolotaju amatu kopjot. Kad wiſch jau deewsgan puhejees pee semkopibas weizinaſchanas, ſinibu skolotaja amatu kopdamis, tad gan zerams, ka neba ar masaku ruhpibu wiſch darbojees un puhejees ſchai ſinā, semkopibas skolas direktora amatu uſnemot un winas wadiſhanu pahrwaldot. Behlu uſ tam kreetni ſekmi aiszeloṭajam, ahrſemes semkopibas skolas un winu eeraſhas apluhkojot, kas nahkofham ſwartigam amatam ir nepeezeeschami waijadſigs. — Šinibu skolotajs bija jameklē tagad nu zits. To ari drihs dabuja. Tagadejais ſinibu skolotajs, kas wina weetu iſpilda, jau ir ſtahjees amatā un ſtrahdā ſawā uſtizetā darba laukā. Behz gada laita Treu'a lgs zerot buht atpakał, un tad ſchini amatā un darbā ſtahtees, ko paſtarjam wehl tagadejais direktors, G. Sintenis'a lgs, iſpildiſhot. Berams, kad tas ta ari iſpildifees un no-tiſ. — Lihdschinigais direktors, G. Sintenis'a lgs, kas jau wai-raf gadu ſcho ſwarigo amatu kreetni kopis, neſpehzibas un wezuma deht, grib ſcho weetu pa nahkofcheem Jurgeom atſtaht, un tad ſawas beidsamahs wezuma deenas meerā un klufibā pawadiht. Sirſniga pateiziba lai atſkan G. Sintenis'a lgam par wina ruhpigu skolas wadiſhanu. Wiſch ir tas pats pirmais, kas no paſchas dibinaſchanas eefahlkuma Wez-Sahtu semkopibas skolas wadiſhanu uſnehmahs waldiht un tai amatā eestahtees. A. K.

neem to zeenishanu un mihlestibu mantotu, kas firmo Ulpe tehwu lihds pat kapam pawadija.

1727. gadā Ramkas muisħas skola bija eetaiſīta, kur kahdi 15
behrni skolā gahja, bet 1740. gadā tur tik 3 behrni bija. 1768.
gadā skolu eetaiſīja Skolas-Barinu zeemā, un pats faiimneeks bija
par skolotaju. Jaun-Peebalgas pagasta muisħas skolu tikai 1773.
gadā eetaiſīja, kur 25 behrni skolā gahja. Geſahkumā skolu tureja
muisħas dſirnawās, pehz kaſarmā, kurai weenā galā skolu klaht pee-
buħweja, uſ wiſahm kantihm 4 aſſ. Skolotajeem lones weetā $\frac{1}{8}$ s
arkla ſemes no kalpoſħanas tika atlaiſta, un behrneem paſcheem bija
par grahmatahym jagahdā. Ari paſchi skolotaji nebija nekahdi leelee
ſinatneeki un gudrineeki, jo tee paſchi daud's wairak neprata, kā ka-
tikmu un laſiſħanu. Taħdā behdigā stahwokli bija skolas Jaun-
Peebalgas draudse liħds 1834. gadam. Ar prahwesta teħwu R. L.
Raehlbrandtu Jaun-Peebalgas draudsei jauna gaifma fahka aust.
Schim wiħram, kas bijis speħzigs wahrdōs un darbōs, loti tas ſirdi
fahpeja, ka taħs jaunahs behrnu dweħfelites ta bes wiſas atiħħa-
nas un iſgħiħtibas ussauga, un wiſch ar wiſu speħku par to fahka gah-
daht un ruhpetees, ka draudse gaifħakus skolotajus dabutu, neħa
liħds schim, kas behrnus pilnigaki un fkaidraki waretu mahziż Deewa
wahru mahzibas un zitās, kā dseedasħanā, laſiſħanā u. t. t.

1850. gadā Ramkas muisħas dſimtkunġs, barons A. von Mey-
endorffs, uſ ſawa reħkinuma Ramkaweeſħu behrneem Wezmuisħa skolu
eeriķteja ar teizamo un ne-aismirstamo J. Neulanda skolotaju, kura
truhdi Walmeeras draudses kapsejtā duſſ. — Preeħx Jaun-Peebal-
gas pagasta 1858. gadā eeriķteja apkaħrtstaigataja skolotajus, t. i.
taħdu, kas pa mahjahm apkaħrt staigadami behrnus mahziżja. Se-
wiſħekha fa-eefħanu veekriteji jeb Ħruuteri fħini draudse skolahm tee
leelakee eenaidneeki un pretineeki bija; un kaf weħl draudses-skolā
par laſiſħanaς grahmatu „Skolas maiji no Heerwagena mahzitaja“
eeweda, tad leela kurneħħana un kleegħħana fazzehlaħs pret mahzi-
taju un draudses-skolotaju. Behdig, zaur prahwesta teħwa Raehl-
brandta ne-apniku fħahm luħgħanahm un dasħadeem zihniexem, Pee-
baldseni un Ramkaweeſħi nahza pee taħs atiħħa-
nas, ka skolas ir-
derigas un waijadsiġas. Tee fahka greest domas uſ skolas namu
buħwesħħanu faww pagastōs. Ramkaweeſħi bija pirmee, kas 1867.
gadā skolu kahdas werstes ajs muisħas usbuħweja, kurai tagad par
skolotaju ir- Ħħrija kgs. Peebaldseni faww pagastā 1870. un
1871. gadā 4 jaunas pagasta skolas usbuħweja, kur trihs skolās par
skolotajeem ir-wiegħi Il-piex audseknij; tik Pehtera skolā par skolotaju
ir-Walkas pagasta-skolotaju seminaru audseknis, Zerina kgs. So-
ſineeħħi faww skolu uſtaiſīja 1876. gadā, un mahzitaja muisħas
pagasts 1877. gadā. Ramkaweeſħi, redsedami, ka winu pagastam ar
weenu skolu nepeeteek, 1880. gadā uſzeħla staltu skolas namu tai-
weetā, kur wineem skola biji fu preeħx wairak neħa ſimts gadeem.

Lä tad nu Jaun-Peebalgas draudjē pawījam ir weena draudjēs
skābz un 8 pazarītā skābz nes Ezerību strādē kreaturū un vīriktīgi

ribia un S. pagajia fibias, peci tuteahm itahoa treemt un isgihiti
skolotaji ar saweem palihgeem. Attihstibas un isglihtibas sinā Jaun-
Beebalgas draudse zitahm draudsehm Widsemē nemas nestahw pakal,
un par to wisu japatelzahs, es wehl reis ūku, firmajam prahwesta
tehwam R. L. Kaehlbrandtam, un wina dehslam, tagadejam drau-
dses mahzitajam un prahwestam E. Kaehlbrandta kgam. Kopigā fa-
dūhwas sinā skolotaji naw teizami, jo ikkats dūhwo par fewi un

Kad kahdās lauzeneeku mahjās eet eelshā, tad ir labi ween ja-apkskatahs, kur domā kahjas spert, jo naw nekahds brihums, ka tur dauds reis par leelako nepatikshamu gadahs, ka itin negriboscham ja-isbradā kahdi netihrumi. Deemschehl, leelakā daka wehl no lauf-saimneekem, kas mahju tihribas finā tilk schlerpigi uswedahs, ka tihri jau reebjahs pahr to runaht. Ehku apkahrtnes un fehrtmali tà no-kehfti, ka to eeraugot jadomā, ka ne spodree Latweeschi, bet gan warbuht Schihdi jeb Schmodi teitan mahjo.

Lihri jabrihnahs, ka wehl schinis gaifchös laikös miyahs Deewa semites eemihtneeli un lauzeneeku nama tehwi ta uswedahs, nemas ne-eewehrodami, ka tee weenkahrt paſchi few, un ari ziteem leelu nepatifikhanu dara. Jo zik gan naw reebigas wiſas malas tur, kurt netihrumi neteek peekopti! Zik nejauki tur naw ja-och netihrumu ſmaka, — wehl wiſwairak karſta waſaras laikä! Tamdehſ ari naw ko brihnites, ka daschäs weetäs wehlak ifſelahs nepatifikamı bailigas ſlimibas, kas wehlak daschäs dſihwibas par upuri prasa. — Bet wehl otral leeta ir, ko faiſneeki pee tahdas nebuhschanas nemas ne-eewehro. — Bilweks, ka jau katram ſinams, to treknako baribu par wiſeem dſihwnekeem ehd; tamdehſ ari wina netihrumi ir daudſ reis par zitu netihrumeem jo treknaki. Ar wiſu labakeem lopu mehfleem ne-eefpehjam ne puſi no tafs raschas ifſabuht, kas ar zilweku ifſahnijumeem mehſlotä ſemē iſnahk. — Te, par prowi peewe-dichu lahdus pahri peemehrus no iſgahjuſchä gada. F. kgam Jel-gawä bija ſtahdihts $\frac{1}{2}$ puhra kartufetu ar zilweku ifſahnijumeem mehſlotä ſemē; par Zahneem tas fahla jaunos kartufetus ehst. F. kgam ſamilija fastahweja is 3 chdejeem; wini ehd 2 reisas gandrihs ik deenas no ſcheem kartufiskeem, un wehl bes tam F. kgas allach par mehrinam ſhim un tam pahrdewis. Tad wehl pee tahda tehrina tas Oktobera mehneſi nonehmis no ta paſcha ſtahdijuma 10 pilnigus puhrus kartufetu. — Wehl otrs tahds pat peerahdijums. M. muiſchas rentneeks apfehja 1 garnizu meeschu atejamo weetu mehſlajä, un ifkuhla no teem 26 garnizas; ſeme bija prasta ſmilts. No lopu mehſlaja turpreti til knapi iſbira 6 graudi no grauda. — Nu, waj redſeet to ſtarpiſbu — ſtarpi ſilweku un lopu mehfleem?!

Kad wiſu til tā apdomigaki apskatahs, tad tihri pahr fcho ſemkopju kuhtribu fchini leetā waj japaſmeijahs, apdomajot, ka, ja fhee netihrumi til buhtu kapeikas waj graſchi, — ak, zilf tad kats'tos manigi uſlaſitu; bet kad nu tee til ir neaukumi, tad pat daschs mantas kahrigais tos nepawifam, jeb warbuht til greiſi uſluhko. Bet tomehr, ihſteni nemot, ſemkopibā tee ir ne ween graſchi un kapeikas, bet, pateeſbu ſakot, rubuti, kas wehl ne-iklopiā buhſchanā kuhro ſemkopi neaunigi daschu reis apmehda.

(Turpia f. beigum.)

Grihdas sirgu stallos un stelingos.

Kahdā Wahzu semkopibas laikrakstā dod kahds wezs un prah-tigs semkopis to padomu, lai sirgu stālōs un stelingōs neleekot ne-kahdu grīħdu. Winsħi stāħsta tā: „Iau wairak nefà 20 gadu efmu ispleħfis no fawwem sirgu stalleem un stelingeem wiċċas grīħdas un a-

Deew̄s par wifeem. Tikai konferenzēs tee kōpā fa-eetahs. Pee la ta waina meklejama, par to lai ikkatr̄s no wineem pats fewi jautā. Tāpat tas naw teizams, ka daschs no wineem ne ween ar fawu skolotaja amatu nodarbojahs, bet wehl laizigās leetās eejauzahs, kas wina amatam nemaš nepeekriht, kā to leezina ne ūen atpakaš išdaritā pagasta wezakā wehlešhana, kur weens no pagasta skolotajeem ari fawu padomu dēvis, kahdu wihrū par wezako buhs zelt, waj nē. Tahdi padoma deweji tik lauschu prahthus eekarſe un fajauz!

Sei ween p'ebaldseni ari jahto kahve f'elus un f'kolotaju protzeeniht un mihlot, tas, no ta ir redsams, ka daschi wihti no weetneku pulka pee augstaahm teefahm luhg'shanu paht f'kolotaju lones pamañinashanu ir eefneegufchi, par eemeeflu likdami, ka f'kolotaji un winu palihgi neweenâ no Walkas neds zitu kahdu f'kolotaju semina-reem ne-esot mahzijufchees. Waj f'uhdsetajeem prozeje par labu is-dofees, wehl naw sinams, tapehz ka lone no pascheem weetnekeem reis nospreesta un apstiprinita, un ari paschi f'kolotaji un winu pa-lihgi no draudses mahzitaja un aprinka f'kolas waldes fawâ amata par derigeem ir atrasti. — Peebaldseni! luhdsami eeraksteet jo d'siti fawâs f'irdis f'chos wahrdus: „Redsi, to strahdneku, juhsu tihruma p'lahweju alga, ko juhs atrahwušchi, brehz, un to p'lahweju brehkf'shana ir nahkuši preeksch ta Kunga Zebaot auf ihm (Jehl. 5, 4)!” R. U.

Jaunā koratu grahmata no R. Postela.

Preeksch ne ilga laika ir klijā nahkuši jauna koralu grahmata no Telgawas Wahzu bañizas ehrgelneeka It. Postela kga, kura jau dauds ehrgelneekeem rokās. Grahmatu zauri flatidamees atradu, ka darbs, wispažrigi nemot, ir Postela kgam it labi iſdeweess, lai gan ari naw bes wainahm, kuras ſcheit newaru usrahdiht, jo ruhme par maſu, un tahs paſchu koralu grahmata tamdeht nepadarihs nei labaku, neds ari flīktaku. Harmonijas ir rīktigi bañizai peeklahjigis iſwehletas, lai gan brihscham druzin zeetas, bet turklaht ne wiſai ſpehzigas. Ehrgelneekeem Postela kga grahmata buhs it labi deriga, lai gan bes Punſchela tee newarehs iſtikt, jo diwi korati pehz Postela kga Latweeſchu bañizās naw bruhkejami. Tee ir: Deewē Kungs ir muhſu ſtipra pils" un „Ak ſchlikhstaſ Deewa jehrinfch. Ari „Jeruſaleme, augsta pilſehta" ir druzin ſawadi, — bet tomehr leetajama. Loti flavejams ir no Postela kga, ka wiſch dſeeſmai „Deewē Kungs tew flavejam" pilnigu tekstu ir lizis apalkchā. Katrs ehrgelneeks, kas ſcho dſeeſmu pehz Punſchela buhs ſpehlejis, newarehs Postela kgam par ſchahdu iſſtrahdaſchanu deewēgan pateiktees. Beidsot galā atrodahs modulazijas un liturgija. Modulazijas buhs dauds knapeem ehrgelneekeem loti derigas. (Bet zeram, ka uſ preeklju knapus ehrgelneekus labās weetās ne-eewehelehs). Pirmais liturgijas gabalinfch naw muſikaligi iſdeweess. Tur fahlaht tas (Tā ka eefahlkumā bijis) ar c-dur, bet beidsahs eelsch g-dur, un nu nahk Amen eelsch c-dur. Tas naw rīktigi. Grahmatas papihris un druka loti flavejami; janoschehlo, ka tikai truhkſt latram korali Latweeſchu usrafsta. Daudseem tas nebuhs pa prahtam. O. Schepsky.

zai wegi no gileem tungeem mums pahreseedumi pahre zho gra-
matu peesuhtiti, kuras wifus newaram usnemi. Wifis zeen. Postieka tga
darbu usflawé; daschi til peemin, ta toraki pa dalai naw weegli speh-
lejami, un tamdehk tilai weilleem ehrgelnecsem pa tokai. Red.

menu brugus. Wisi mani firgi stahw us 2 pehdū augstu fabehrtu faufu fmilti, ko katra pawafarā us ylawahm un ganibahm ifkaifū, kur tad branga sahle aug. Tāpat daru fawdū aitu stakkōs. Gribdas weetā fmiltis ir firgeem un firgu turetajeem par leelu labumu:

1) Sirgeem stahwot us mihkstu un wehfu weetu, winu dñihflas kauli labaki usturahs, un nagi nepaleek faufu un zeeti.

2) Nogulis firgs uszeldamees nenobruhzē kahju ktoni, zifkas un mihkstumus, kā tas dauds reis pee wezeem, sipti bruhketeem firgeem

3) Staffa gaifsu war arweenu tihraku un labaku ustureht, jo ar mihsaleem pefuhkufchahs fmiltis tik waijaga isschlikeleht un fri-

4) Tahda ſmilts grihda peetaupa pakawus, it ihpaschi ſeemā, kur gaxās naktis 14—16 stundas firgi ſtahw ſtalli, un dauds reiſ turklākti mahl ūz auſteit.

5) *Semante it Ichu taesu it tsikamu un Ichu nsema a mafatu*

5) Čemanto it labu teeju it teizamu un lehtu pławas mehflū.
 6) Aistaupa grīhdas līkšchanu waj brugešchanu. Tas puhsinsch, fmiltis peewedot, bagatigi atmaksjajahs, jo schè neweens wirjas vi-leens nepasuhd. Wairak nela naw waijadfigs, kā daschu reis pahr-
 raknaht un iškaisīt ar frīschahm, faufahm fmiltihm. Seemā, kur
 wišwairak firgi stahw stalli, katram semkopim buhs ari tik dauds laika,
 to isdarīht. Nelabums pee fmilts grīhdahm buhtu schis, kā tahdi
 firgi, kas labprāht kahrpahs, brihwē stahwedami, iskahrypa leelas be-
 dres. Bet schè diwi lihdselli: 1) Tahdus firgus iškaisīt ar beesu
 kahrtu falmu, — tad wixus atradinahs no kahrpifchanahs. 2) Tah-
 deem firgeem, kas kahrpahs, dod papilnam darba. Peekufis waj
 nostrahdahts firgs nekahrpifees; to tik tahds dara, kas, ilgi brihwē
 stahwedams, no gara laika apnizis." — Tā raksta kahds prāhtigs
 semkopis Wahzijā. Wifadā wiħże ari pee mums tas buhtu iżmeh-
 ginajams.

Kā sirgi no dundureem un muſchahm iffargajami.

Beram, ka schis padoms tagad, kur karstahs deenas tuwojahs, semkopjeem buhs jo mihsch. Ka lehts un derigs lihdsellis, srgus no dundureem un mußchahm issfargaht, ir kadiku etta, kas dabonama ikkaträ materialu pahdotawâ. Siwju trahnu ari warot bruhkeht, kas tåpat lehti pehrkams. Ar lupatinu ja-eerihwè srgam spalwa. Tahdâ wihsé lopinsch buhs aissfargahts no kustoneem.

Lihdseklis pret fufaineem.

Blaftis pagalam isnihkst, ja seenas, gultas un tahs weetas, kur winas peemahjo, eesmehrē ar wahrofchu aluna kaufejumu. Ja istabas seenas un greestus baltina ar kakeem, tad itin labi, kad peejauz klaht drusku aluna. Tahdās ruhmēs, kas baltinatas ar scho maišijumu, muſchās ne-usturahs. Aluna leetaschana ne buht neſkahdē weselibai. — Kā labs lihdsekkis pret muſchahm un ziteem kūkaineem ori ja-eeflawē Perſeeschu kūkainu pulwera tinkturs jeb ſchēdrums, ūjaukts ar stipru brandwiſhu.